

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси і кредит»**

за темою:

«Податок на прибуток в податковій системі України»

Виконавець

студентка фінансово-економічного факультету
Аркуша Христина Володимирівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

К.е.н., ст. викл.

(науковий ступінь, вчене звання)

Коцюрубенко Ганна Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.	5
1.1.Еволюція розвитку податку на прибуток.....	5
1.2.Сутність податку на прибуток підприємства	15
РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	26
2.1. Механізм розрахунку і особливості нарахування податку на прибуток підприємств.....	26
2.2. Фіскальна ефективність податку на прибуток у формуванні доходів бюджетів.....	33
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	46
3.1. Зарубіжний досвід оподаткування прибутку підприємств та можливість його застосування в Україні.....	46
3.2. Шляхи вдосконалення системи оподаткування прибутку підприємств в Україні	53
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66

ВСТУП

В умовах ринкових відносин та насамперед в перехідний до ринку період податкова система є одним з найважливіших економічних регуляторів, основою фінансово-кредитного механізму державного регулювання економіки. Вагомим важелем регулювання розподілу між державою та підприємствами всіх форм власності прибутку як головного джерела інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств є податок на прибуток підприємств, що входить до складу податкової системи України.

Цей податок історично є центральним в оподаткуванні господарюючого суб'єкта, оскільки показники прибутку традиційно розглядаються як головна характеристика діяльності цього суб'єкта.

Покращення сучасного стану податку на прибуток підприємства знаходиться в числі найважливіших соціально-економічних проблем, від швидкого вирішення яких великою мірою залежить подальший розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.

При оподаткуванні прибутку підприємств центральними є питання щодо визначення рівня ставок податку, об'єкту оподаткування, умови надання податкових пільг підприємствам та їх склад тощо. Тому своєчасне вирішення вищезгаданих питань набуває особливої актуальності, як основа вдосконалення та модернізації оподаткування прибутку підприємств та вихід на новий, сучасніший рівень оподаткування України в цілому.

Належне місце в дослідженні особливостей здійснення оподаткування прибутку підприємств займають наукові праці провідних вчених і практиків, зокрема, З. Варналій, К. Копчинська, Ю. Лупенко, Т. Пасентко, А. Поддєрьогін, Д. Серебрянський, А. Скрипник, А. Соколовська, К. Швабій та ін.

Незважаючи на суттєві напрацювання в даній сфері, реформування механізму справляння податку на прибуток підприємств в Україні, зокрема в частині відмови від ведення окремого виду обліку при визначенні об'єкта оподаткування, спрощення порядку адміністрування даного податку, посилення

його впливу на регулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання, вимагає від наукової спільноти поглиблення досліджень економічної природи даної форми оподаткування та генерування науково-обґрунтованих рекомендацій щодо подальшого його розвитку.

Метою випускної роботи є дослідження та аналіз справляння податку на прибуток як регулюючого інструменту національної економіки.

Для досягнення заданої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути еволюція розвитку податку на прибуток;
- визначити сутність податку на прибуток підприємства;
- дослідити механізм розрахунку і особливості нарахування податку на прибуток підприємств в Україні;
- проаналізувати фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід оподаткування прибутку підприємств;
- визначити шляхи вдосконалення системи оподаткування прибутку підприємств в Україні.

Об'єктом вивчення є процес оподаткування прибутку підприємств в Україні.

Предметом роботи є фінансово-економічні відносини, що виникають між державою та суб'єктом господарювання під час оподаткування прибутку підприємств.

Інформаційною базою роботи є зарубіжні і вітчизняні фундаментальні і практичні дослідження еволюції та сутності податку на прибуток підприємств, статті з сучасних економічних журналів, Податковий кодекс України, звіти Державної фіскальної служби України, тощо.

ВИСНОВКИ

Податки виступають вагомим фінансовим регулятором соціально-економічних процесів. Окрім того, вони постають не тільки важливим джерелом формування бюджетних ресурсів, а ще й інструментом державного регулювання доходів платників, інвестицій, нагромадження капіталу, ділової активності, сукупного споживання та інших чинників стабільності, розвитку та цілісності суспільства.

Одним із важливих податків, діючих в Україні, є податок на прибуток підприємств. Розвиток цього податку в Україні визначався поступовістю, що пояснює виділення 6 етапів його ставлення:

- перший етап – 1991 - 1992 роки;
- другий етап – 1992 - 1997 роки;
- третій етап – 1997 - 2000 роки;
- четвертий етап – 2000 - 2004 роки;
- п'ятий етап – 2004 - 2010 роки;
- шостий етап розпочався у 2011 році та триває досі.

На основі вище сказаного можна зробити висновок, що вітчизняні реалії податку на прибуток мають свої особливості і свою історію. Однак, поступовий розвиток цього податку не приніс визначення ідеальної системи справляння та адміністрування, а навпаки, із зміною часу основні засади здійснення податку на прибуток потребують ще більшого коригування, аналізу та інновацій.

Податок на прибуток є важливим інструментом регулювання економіки.

Саме оподаткування прибутку дозволяє державі широко використовувати податкові методи регулювання економіки та мати істотне джерело доходів бюджету, ефективно впливати на інвестиційні потоки і процес нарощування капіталу.

В сучасних економічно-політичних умовах існування, податок на прибуток підприємств має тенденцію до зниження. Також, варто зазначити, що податок

починає зменшувати свою роль у бюджетоутворенні. Це свідчить, про отримання меншого прибутку підприємств, а також скорочення чільності самих платників. Досить велику роль грає тінізація та розмивання доходів, що спричиняє значне зменшення надходжень до Зведеного бюджету України.

В місцевих бюджетах податок на прибуток займає невелику роль, що пояснюється тим, що більша його частка надходить до державного бюджету. У розрізі галузей провідними платниками податків є: оптова та роздрібна торгівля, транспорт і зв'язок, промисловість та операції з нерухомістю.

Важливим вектором розвитку податку на прибуток підприємств є зарубіжний досвід країн, податок має на меті не тільки наповнення бюджету країни, а також стимулювання економіки, в тому числі покращення інвестиційного клімату країни, розвиток підприємств та бізнесу різного рівня.

Україна також має зосередитися на реформуванні стягнення податку, усунення шахрайства, приховування доходів, розробки простої і зрозумілої законодавчої бази, щодо сплати податку на прибуток підприємств.

Фіскальна політика щодо податку на прибуток є стимулювальним чинником ділової активності усіх суб'єктів господарювання, яку слід проводити зважено. До того ж, вона має бути одним з інструментів створення сприятливого клімату для залучення інвестицій. Важливим є подальше реформування системи оподаткування прибутку підприємств відносно встановлення оптимальної ставки податку та усунення необґрунтованих пільг, оптимізації податкової бази, а також удосконалення процесу адміністрування.

Головним завданням оподаткування прибутку є досягнення таких цілей у подальшому розвитку: стабільність податкового законодавства; однозначність трактування податкових норм та норм господарчого права; системна гармонізація податкового та бухгалтерського обліку; підсилення регулюючої функції податку на прибуток.

Внаслідок проведення податкової реформи порядок справляння податку на прибуток підприємств зазнав суттєвих змін, наслідком яких стало його

наближення до континентальної (європейської) моделі, що застосовується країнами членами європейського простору.

Нині в Україні вектор реформування механізму справляння податку на прибуток спрямований на перехід від суто фіскальної до стимулюючої системи оподаткування підприємств. Складність цього процесу посилюється передусім тим, що реформування відбувається в умовах економічної кризи, що породжує дефіцит державних фінансових ресурсів. Наслідком реформування стало суттєве зниження фіскальної значимості податку на прибуток, який втратив статус основного бюджетоформуючого податку.

Податок на прибуток є найбільш складним в адмініструванні та неоднозначним за економічною природою із всіх прямих податків. Існування прямо пропорційної залежності між розміром прибутку і сумами податку знижує мотивацію виробників щодо об'єктивності визначення бази оподаткування, викликає процеси ухилень від сплати, використання податкових «лазівок» при визначенні податкового зобов'язання. При цьому в державі практично відсутня можливість повноцінного податкового контролю за достовірністю декларованих сум об'єкта оподаткування, адже в умовах високого рівня корумпованості будь-які дії щодо посилення заходів податкового адміністрування лише здорожують функціонування самої системи адміністрування, не забезпечуючи навіть її окупності.

Запровадження європейських стандартів оподаткування при справлянні податку на прибуток дозволить спростити та здешевити процес податкового адміністрування, що позитивно позначиться на інвестиційному кліматі в Україні як в частині дотримання процедурних податкових вимог (подання декларації, надання інформації контролюючим органам тощо), так і в частині порядку визначення реального розміру податкових зобов'язань та витрат часу платників податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крупей Н. С. Податки і платежі: історичний аспект / Н. С. Крупей // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – 2012. – № 1(12). – С. 28-40.
2. Тургенев Н. И. Опыт теории налогов / Н. И. Тургенев. – 3-е изд. – М. : Полиграфкнига, 1937. – 175 с.
3. Тургенев Н. И. Опыт теории налогов / Н. И. Тургенев. – 3-е изд. – М. : Полиграфкнига, 1937. – 175 с.
4. Рикардо Д. Начала политической экономии и налоговогообложения. Избранное / Д. Рикардо. – М. : Эксмо, 2007. – 960 с.
5. Сей Ж.-Б. Трактат политической экономии. Экономические софизмы. Экономические гармонии / Ж.-Б. Сей, Ф. Бастина. – М. : Дело, 2000. – 232 с. 10. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. (за ред. А. А. Фасто- вець). – К. : НМЦ «Укоопосвіта», 2000. – 572 с.
6. Найт Ф. Х. Риск, неопределенность и прибыль: пер. с англ. / Ф. Х. Найт – М. : Дело, 8. – 2003. – 360 с.
7. Самуэльсон П. Э. Макроэкономика : пер. с англ. / П. Э. Самуэльсон, В. Д. Норд- хаус. – М. 1: Вильямс. – 2009. – 592 с.
8. Исаев А. А. Очерк теории и политикиналогов / А. А. Исаев. – М. : ООО «ЮрИн- фоР-Пресс», 2004. – 270 с.
9. Все начиналось с десятины : пер. с нем. общ. ред. и вступ. ст. Б. Е. Ланина. – М. : Про- гресс, 1992. – 408 с.
10. Самуэльсон П. Э. Макроэкономика: пер. с англ. / П. Э. Самуэльсон, В. Д. Нордхаус // – М. 1: Вильямс. – 2009. – 592 с.
11. Шорохова Ю. С. Історія виникнення податку на прибуток підприємств на теренах України / Шорохова Ю. С. // Проблеми законності. – 2015. – Вип. 128. – С. 112-118.
12. Ярошенко Ф. О. Історія податків та оподаткування в Україні: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ф. О. Ярошенко, В. В. Павленко, В. П.

Павленко; за заг. ред. А. М. Подоляки. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. – 416 с.: іл. – Бібліогр.: с. 410-412.

13. Бакаревич А. Изучение и обобщение политики обложения / А. Бакаревич // Вестн. финансов. – 1929. – № 2. – С. 127–133.

14. Зведені відомості Наркомату УРСР про надходження податків по Україні за 1927 / 1928 рр. // Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 30. – Оп. 1. – Сп. 3703.

15. Про систему оподаткування [Електронний ресурс] : Закон України від 25.06.1991 р. № 1251-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>.

16. Про оподаткування прибутку підприємств [Електронний ресурс] : Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>.

17. Сардчук І. І. Економічна суть податку на прибуток та особливості його розвитку / Сардчук І. І., Зубчик С. М. // Актуальні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю – 2009. – Випуск 3. – С. 79-85.

18. Про систему оподаткування: Закон Української радянської соціалістичної республіки № 1251-ХІІ від 25.06.1991 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1251-12/ed19940401>

19. Про утворення Державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій: Указ Президента України № 760/96 від 22.08.1996 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/760/96/ed19960822>

20. Ткаченко А. В. Історія становлення та розвитку податкової системи України / Ткаченко А. В. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 2(22). – С. 128-133.

21. Веремчук Д. В. Організація податкового обліку на підприємстві: історичний огляд і систематизація наукових поглядів / Веремчук Д. В. //

Проблемы материальной культуры – Экономические науки. – 2013. – № 258. – С. 25-27.

22. Юрій С. М. Податкова система України: становлення та розвиток / Юрій С. М. // Чернівецький торговельно- економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету. – 2014. – № 3. – С. 286-292.

23. Економіка підприємства: Підручник/ За ред. акад. С.Ф. Покропивного. – 2-вид., перероб. та доп. – К.:КНЕУ, 2001. – С. 436.

24. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України : монографія / за заг. ред. Л. Л. Тарангул. – К. : Фенікс, 2012. – 532с.

25. Геєць В.М. Формування дохідної частини бюджету: підсумки, проблеми, перспективи // Економіка і прогнозування. – 2004. - №1. – С. 9-30.

26. Податковий кодекс України. Електронний доступ: [«http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page»](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page).

27. Мелень О.В. Актуальні питання оподаткування прибутку / О.В. Мелень, С.В. Лукаш // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». – 2013. – № 67. – С. 107-111.

28. Суходоля М.В. Роль податку на прибуток у стимулюванні розвитку підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / М.В. Суходоля // «Вестник. Наука и практика» – 2015. – Режим доступу: <http://конференция.com.ua/pages/view/631>;

29. Проскура К. Напрямки підвищення ефективності та посилення регулюючої функції прибуткового оподаткування [Електронний ресурс] / К. Проскура // Економічний аналіз. - 2013. - Т. 12(2). - С. 306-310. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2013_12%282%29_62;

30. Податковий кодекс України – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>;

31. Лєвошко Л.В. Податок на прибуток як інструмент регулювання підприємницької діяльності // Л.В. Лєвошко [Електронний ресурс]. – «Наукові конференції» - 2015 - Режим доступу: <http://intkonf.org/levoshko-lv-podatok-na-pributok-yak-instrument-regulyuvannya-pidpriemnitskoyi-diyalnosti/>.

32. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

33. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи [Електронний ресурс] : Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-19/print1453386900937086>.

34. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

35. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>, ст. 134.

36. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2016 рік [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf.

37. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс] – К.: Офіційний портал ДКСУ. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/>;

38. Фінансовий портал Мінфін [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>

39. 2017 року держава не зможе повністю повернути бізнесу переплати з податку на прибуток – ДФС [Електронний ресурс] – Finance.UA – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/395294/2017-rokuderzhava-ne-zmozhe-povnistyupovernuty-biznesu-pereplaty-z-podatku-na-prybutok-dfs>

40. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/corporate_income_tax_transformation_into_distributed_profit_tax_1.pdf.

41. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами) <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>., ст. 64.

42. Звіт про результати аналізу стану виконання повноважень органами виконавчої влади щодо повноти обліку платників податків / Затверджено рішенням Рахункової палати від 01 грудня 2015 року № 10-6 — Київ, 2015. — 48 с. Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16748227/Zvit_10-6.pdf?subportal=main.

43. Хомутенко.А., Бзова Ю. Адаптація зарубіжного досвіду оподаткування прибутку підприємств до вітчизняної [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_7_11.

44. Якимова А.М., Прищепя О.В. Вітчизняний та зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2012_3_4.

45. О.С. Червінська, С.В. Паранчук Досвід окремих країн світу в оподаткуванні прибутку підприємств [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7730/1/12.pdf>.

46. Оподаткування прибутку підприємств в системі прямого оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.miireferat.com/referati /92806.html>.

47. Іванов Ю.Б. Регулятивний потенціал податкової системи України / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, К.В. Давискіба та ін. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 118 с.

48. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу : монографія / В. М. Мельник. – К. : «Комп'ютерпрес», 2006. – 91 с.

49. Офіційний сайт Євростату Європейської комісії (Eurostat). Тенденції оподаткування в ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat>.

50. Історичні етапи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Т.О. Пасько, Д.В. Веремчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/260/1/pasko3.pdf>.

51. Податок на прибуток – чинник стимулювання економіки?[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?podatok_na_pributok__chinnik_timulyuvannya_ekonomiki&objectId=1127412.

52. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/corporate_income_tax_transformation_into_distributed_profit_tax_1.pdf.

53. Серебрянський Д. М., Смірнова О. М., Огороднікова І. І. Міжнародний досвід гармонізації бухгалтерського та податкового обліку з податку на прибуток. – Ірпінь: НДІ фінансового права, 2013. – 75 с.

54. Тулуш Л.Д. Оподаткування прибутку підприємств: практика застосування в Україні [Електронний ресурс]/ Тулуш Л.Д., Скітецька І.М.// «Молодий вчений» - 2017 – Режим доступу: molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/196.pdf.

55. Непочатенко О. О. Оподаткування прибутку підприємств в Україні[Електронний ресурс] / О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, Б. Р. Щепелюк //Економіка. Управління. Інновації. - 2015. - № 1. - Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_28.

56. Німецька консультативна група Податок на прибуток підприємств чи податок на виведений капітал: аналіз та рекомендації [Електронний ресурс]// Інститут економічних досліджень та політичних консультацій – 2017 – Режим доступу: http://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wpcontent/uploads/2017/04/PS_01_2017_ukr.pdf.

57. Шлафман Н.Л. Функціонування податку на прибуток підприємств в Україні // Шлафман Н.Л. Волохова М.П. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2707/1/Функціонування%20податку%20на%20прибуток%20підприємств%20в%20Україні.pdf>.

58. Шумський Р.В. Зарубіжний досвід побудови системи прибуткового оподаткування юридичних осіб \\\ Вінницький торговельно- економічний інститут КНТЕУ \\\ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=33570>.

59. Данілов О.Д. Оподаткування прибутку та відрахування доцільових фондів: Навч. посібн. / О.Д.Данілов, А.М Жеребних. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 459 с.

60.Вісник. Рейтинг. Топ-100 великих платників та правда про реальні зарплати — Вісник ДФС України. — № 1-2, березень 2017. — 96 с.

61.Топ-100 найбільших платників податків в Україні за 2016 рік. // Вісник. Рейтинг. Топ-100 великих платників та правда про реальні зарплати — Вісник ДФС України. — № 1-2, березень 2017. — 96 с. — С. 14-19.

62. Державна служби статистики України [Електронний ресурс] – К.: Офіційний веб-сайт ДССУ. – Режим до- ступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>